

รายงานผลการนำการประเมินจริยธรรมไปใช้ในกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคล

วัตถุประสงค์

แบบรายงานการประเมินจริยธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานของรัฐรายงานการนำผลการประเมินจริยธรรมไปใช้ในกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลในกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 อาทิ การตรวจสอบภูมิหลัง/ความประพฤติและพฤติกรรมทางจริยธรรม การประเมินสมรรถนะ หรือ การปฏิบัติราชการ หรือการแต่งตั้ง โอน ย้าย เลื่อนตำแหน่ง หรือการพัฒนา หรือการสอบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรม ประมวลจริยธรรม เป็นต้น

ชื่อหน่วยงาน/ส่วนราชการ โรงเรียนลานทรายพิทยาคม

ปีงบประมาณ 2566

วัน/เดือน/ปี ที่รายงาน 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2566

ประมวลจริยธรรมที่หน่วยงานใช้ดำเนินการภายในหน่วยงาน

ชื่อประมวลจริยธรรม ประมวลจริยธรรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

URL ที่เผยแพร่ https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/213/T_0067.PDF

ข้อกำหนดจริยธรรมที่หน่วยงานใช้ดำเนินการภายในหน่วยงาน (ถ้ามี)

ชื่อข้อกำหนดจริยธรรม -

URL ที่เผยแพร่ -

ชื่อการดำเนินการหรือกิจกรรมการประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรมที่นำไปใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล

การนำผลการประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรมไปใช้ประกอบการพิจารณาตามนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล

1. ขั้นตอนการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ได้นำผลการประเมินพฤติกรรมไปใช้ประกอบการ

ดำเนินงาน

1.1 ประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่

1.2 นำผลการประเมินมาประกอบการดำเนินการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการสรรหา ด้านการพัฒนา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านการรักษาไว้ซึ่งบุคลากร

2. รายละเอียดการประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม หรือประมวลจริยธรรม หรือข้อกำหนดจริยธรรม หรือพฤติกรรมที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำ (Dos & Don'ts)

2.1 ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม

2.2 มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ

2.3 การยึดถือประโยชน์ของประเทศไทยเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

2.4 การยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย

2.5 ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ

2.6 ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง

2.7 มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

2.8 ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.9 ยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพองค์กร

3. สรุปผลการดำเนินการประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรม

รายละเอียดการประเมิน	พฤติกรรมทางจริยธรรม
1. ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม	ไม่ปฏิบัติตนโดยไม่คำนึงถึงกฎ กติกา ข้อกำหนด และ กฎหมายเกณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงแสดงพฤติกรรมที่อาจ เสื่อมเสียชื่อเสียงต่อสถาบัน
2. มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ	ไม่แสดงพฤติกรรมซึ่งมีนัยเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และหาทางปฏิเสธการตรวจสอบของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่
3. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน	ไม่แสดงพฤติกรรมซึ่งมีนัยเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และหาทางปฏิเสธการตรวจสอบของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่
4. การยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย	ไม่อาศัยช่องว่างทางกฎหมายเพื่อเอื้อต่อการกระทำผิด หรือเพิกเฉยเพื่อพบการกระทำที่ไม่ถูกต้อง
5. ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ	ไม่เลือกปฏิบัติโดยอาศัยเหตุแห่งความแตกต่าง เช่น เชื้อชาติ ศาสนา เพศ เป็นต้น หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่อำนวยประโยชน์ต่อผู้ใดผู้หนึ่ง
6. ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง	ไม่เจตนาปกปิดหรือบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่ควรต้องดำเนินการเปิดเผยต่อประชาชนต่อเจตนาซ่อนเร้น
7. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้	ไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการกฎหมายที่กำหนดไว้ จนกระทบต่อผลสำเร็จงาน และไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด
8. ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ไม่แสดงออกด้วยกริยาอาการหรือวาจาในลักษณะที่ไม่ให้เกียรติหรือไม่จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
9. ยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพองค์กร	ไม่ปล่อยปะละเลยหรือเพิกเฉยเพื่อพบการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรืออิทธิพลใด ๆ ในสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม

4. รายละเอียดการนำผลการประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรมไปใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล

- 4.1 ด้านสรรหา นำรูปแบบกระบวนการและเครื่องมือประเมินพฤติกรรมจริยธรรมไปประกอบในการ สรรหา/บรรจุแต่งตั้งเจ้าหน้าที่
- 4.2 ด้านการพัฒนา เพิ่มรูปแบบการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับผลการประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพในระบบบริหารทรัพยากรบุคคล
- 4.3 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน กำหนดให้นำหลักเกณฑ์ด้านความประพฤติและมาตรฐานทางจริยธรรมมาประกอบการพิจารณาอย่างเคร่งครัด
- 4.4 ด้านการรักษาไว้ซึ่งบุคลากร สร้างเครื่องมือประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรมในการเลื่อนระดับตำแหน่ง ตลอดจนแผนการสืบทอดตำแหน่ง เพื่อให้หน่วยงานสามารถรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ

5. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา/อุปสรรค -ยังไม่พบข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ - เพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เห็นควรพิจารณาให้ความดีความชอบและให้ได้รับการยกย่อง โดยการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องผู้ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ผู้รายงาน .....

(นายปรมินทร์ สীগาม)

ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย

ผู้บังคับบัญชา .....

(นายทศพร สมพันธ์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนลานทรายพิทยาคม

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินตนเอง						ผลการประเมินของผู้บังคับบัญชา							
		ระดับประเมิน					ค่าน้ำหนัก	คะแนนที่ได้	ระดับประเมิน					ค่าน้ำหนัก	คะแนนที่ได้
		๑	๒	๓	๔	๕			๑	๒	๓	๔	๕		
๓	ด้านการพัฒนาตนเองและ พัฒนาวิชาชีพ โดยพิจารณาจากการพัฒนา ตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพ (คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน)						๒							๒	
๔	งานอื่นที่ได้รับมอบหมาย (คะแนนเต็ม ๕ คะแนน)						๑							๑	
คะแนนรวม ๗๐ คะแนน															

ตอนที่ ๒ การประเมินการปฏิบัติตนในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (๓๐ คะแนน)

ที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	ผลการประเมินตนเอง	ผลการประเมินของผู้บังคับบัญชา
๑	มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาประโยชน์ส่วนรวม ไม่อาศัยหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้อำนาจและหน้าที่ของตน เพื่อแสวงหาประโยชน์	๕		
๒	การปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย นโยบาย และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา	๕		
๓	มีความวิริยะ อุตสาหะ ตรงต่อเวลา และอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการ	๕		
๔	การมีจิตสำนึกที่ดี มุ่งบริการต่อกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ โดยไม่เลือกปฏิบัติ	๕		
๕	การรักษาคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ	๕		
๖	การรักษาภาพลักษณ์และความสามัคคีในองค์กร ชุมชน และสังคม	๕		
คะแนนรวม		๓๐		

ตอนที่ ๓ การสรุปผลการประเมิน

องค์ประกอบการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนประเมินของบังคับบัญชา
ตอนที่ ๑ การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน	๗๐	
ตอนที่ ๒ การประเมินการปฏิบัติตนในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ	๓๐	
คะแนนรวม	๑๐๐	
คิดเป็นร้อยละ	๑๐๐	

ตอนที่ ๔ ผลการประเมิน

๔.๑ ผลการประเมินตนเอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าได้ประเมินตนเองตรงตามความเป็นจริง

(ลงชื่อ)..... ผู้รับการประเมิน
(.....)
ตำแหน่ง.....
วันที่.....

๔.๒ ผลการประเมิน และความเห็นของผู้บังคับบัญชา

๔.๒.๑ ผลการประเมิน มี ๕ ระดับ ดังนี้

- ดีเด่น (ร้อยละ ๙๐.๐๐ ขึ้นไป)
- ดีมาก (ร้อยละ ๘๐.๐๐ - ๘๙.๙๙)
- ดี (ร้อยละ ๗๐.๐๐ - ๗๙.๙๙)
- พอใช้ (ร้อยละ ๖๐.๐๐ - ๖๙.๙๙)
- ปรับปรุง (ร้อยละ ๕๙.๙๙ ลงมา)

๔.๒.๒ ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

.....
.....
.....

(ลงชื่อ)..... ผู้บังคับบัญชา
(.....)
ตำแหน่ง.....
วันที่.....

ตอนที่ ๕ การรับทราบผลการประเมิน

ผู้รับการประเมิน :

ได้รับทราบผลการประเมินและความเห็นของผู้บังคับบัญชาแล้ว

ลงชื่อ : .....
(.....)

ตำแหน่ง : .....

วันที่ : .....

ผู้ประเมิน :

ได้แจ้งผลการประเมินและผู้รับการประเมินได้ลงนามรับทราบแล้ว

ได้แจ้งผลการประเมินเมื่อวันที่.....แล้ว

แต่ผู้รับการประเมินไม่ลงนามรับทราบ

ลงชื่อ : .....
(.....)

ตำแหน่ง : .....

วันที่ : .....

ลงชื่อ : ..... พยาน
(.....)

ตำแหน่ง : .....

วันที่ : .....

สำหรับการนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานไปเลื่อนเงินเดือน ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการ ไม่น้อยกว่า ๓ คน ทำหน้าที่พิจารณา รายงานผลการพิจารณา และเสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

คณะกรรมการ :

เห็นด้วยกับผลการประเมินข้างต้น

มีความเห็นต่างจากการประเมินข้างต้น ดังนี้

.....
.....

ลงชื่อ : .....ประธานกรรมการ
(.....)

วันที่ : .....

ลงชื่อ : .....กรรมการ
(.....)

วันที่ : .....

ลงชื่อ : .....กรรมการ
(.....)

วันที่ : .....

ผู้บังคับบัญชา :

- เห็นด้วยกับผลการประเมินข้างต้น
- มีความเห็นต่างจากการประเมินข้างต้น ดังนี้

.....
.....

ลงชื่อ : .....
(.....)
วันที่ : .....

ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป (ถ้ามี) :

- เห็นด้วยกับผลการประเมินข้างต้น
- มีความเห็นต่างจากการประเมินข้างต้น ดังนี้

.....
.....

ลงชื่อ : .....
(.....)
วันที่ : .....

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินตนเอง					ค่า น้ำหนัก	คะแนน ที่ได้	ผลการประเมินของผู้บังคับบัญชา					ค่า น้ำหนัก	คะแนน ที่ได้
		ระดับประเมิน							ระดับประเมิน						
		๑	๒	๓	๔	๕			๑	๒	๓	๔	๕		
๓	ด้านการบริหารจัดการ งานทั่วไปของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากการบริหาร จัดการงบประมาณ การเงิน และสินทรัพย์ การบริหารและ พัฒนาทรัพยากรบุคคล การบริหารจัดการอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม และ บรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารกิจการนักเรียนและ จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (คะแนนเต็ม ๑๖ คะแนน)						๓.๒๐							๓.๒๐	
๔	ด้านการพัฒนาตนเองและ พัฒนาวิชาชีพ โดยพิจารณาจากการวางแผน และพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะบุคคล สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษา การส่งเสริมและ พัฒนาผู้อื่นด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ วิชาชีพ และการเป็นผู้นำใน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (คะแนนเต็ม ๑๒ คะแนน)						๒.๔๐							๒.๔๐	
๕	งานอื่นที่ได้รับมอบหมาย (คะแนนเต็ม ๔ คะแนน)						๐.๘๐							๐.๘๐	
คะแนนรวม ๗๐ คะแนน															

ตอนที่ ๒ การประเมินการปฏิบัติตนในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (๓๐ คะแนน)

ที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	ผลการประเมินตนเอง	ผลการประเมินของผู้บังคับบัญชา
๑	มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาประโยชน์ส่วนรวม ไม่อภัยหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้อำนาจและหน้าที่ของตน เพื่อแสวงหาประโยชน์	๕		
๒	การปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย นโยบาย และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา	๕		
๓	มีความวิริยะ อุตสาหะ ตรงต่อเวลา และอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการ	๕		
๔	การมีจิตสำนึกที่ดี มุ่งบริการต่อกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ โดยไม่เลือกปฏิบัติ	๕		
๕	การรักษาคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ	๕		
๖	การรักษาภาพลักษณ์และความสามัคคีในองค์กร ชุมชน และสังคม	๕		
คะแนนรวม		๓๐		

ตอนที่ ๓ การสรุปผลการประเมิน

องค์ประกอบการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนประเมินของผู้บังคับบัญชา
ตอนที่ ๑ การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน	๗๐	
ตอนที่ ๒ การประเมินการปฏิบัติตนในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ	๓๐	
คะแนนรวม	๑๐๐	
คิดเป็นร้อยละ	๑๐๐	

ตอนที่ ๔ ผลการประเมิน

๔.๑ ผลการประเมินตนเอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าได้ประเมินตนเองตรงตามความเป็นจริง

(ลงชื่อ)..... ผู้รับการประเมิน
 (.....)
 ตำแหน่ง.....
 วันที่.....

๔.๒ ผลการประเมิน และความเห็นของผู้บังคับบัญชา

๔.๒.๑ ผลการประเมิน มี ๕ ระดับ ดังนี้

- ดีเด่น (ร้อยละ ๙๐.๐๐ ขึ้นไป)
- ดีมาก (ร้อยละ ๘๐.๐๐ - ๘๙.๙๙)
- ดี (ร้อยละ ๗๐.๐๐ - ๗๙.๙๙)
- พอใช้ (ร้อยละ ๖๐.๐๐ - ๖๙.๙๙)
- ปรับปรุง (ร้อยละ ๕๙.๙๙ ลงมา)

๔.๒.๒ ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

.....
.....
.....

(ลงชื่อ)..... ผู้บังคับบัญชา
(.....)
ตำแหน่ง.....
วันที่.....

ตอนที่ ๕ การรับทราบผลการประเมิน

<p>ผู้รับการประเมิน :</p> <p>☐ ได้รับทราบผลการประเมินและความเห็นของผู้บังคับบัญชาแล้ว</p> <p>ลงชื่อ : ..... (.....)</p> <p>ตำแหน่ง : ..... วันที่ : .....</p>
<p>ผู้ประเมิน :</p> <p>☐ ได้แจ้งผลการประเมินและผู้รับการประเมินได้ลงนามรับทราบแล้ว</p> <p>☐ ได้แจ้งผลการประเมินเมื่อวันที่.....แล้ว แต่ผู้รับการประเมินไม่ลงนามรับทราบ</p> <p>ลงชื่อ : ..... (.....)</p> <p>ตำแหน่ง : ..... วันที่ : .....</p> <p>ลงชื่อ : ..... พยาน (.....)</p> <p>ตำแหน่ง : ..... วันที่ : .....</p>

สำหรับการนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานไปเลื่อนเงินเดือน ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการ ไม่น้อยกว่า ๓ คน ทำหน้าที่พิจารณา รายงานผลการพิจารณา และเสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

คณะกรรมการ :

เห็นด้วยกับผลการประเมินข้างต้น

มีความเห็นต่างจากการประเมินข้างต้น ดังนี้

.....

.....

ลงชื่อ : .....ประธานกรรมการ
(.....)

วันที่ : .....

ลงชื่อ : .....กรรมการ
(.....)

วันที่ : .....

ลงชื่อ : .....กรรมการ
(.....)

วันที่ : .....

ผู้บังคับบัญชา :

เห็นด้วยกับผลการประเมินข้างต้น

มีความเห็นต่างจากการประเมินข้างต้น ดังนี้

.....

.....

ลงชื่อ : .....
(.....)

วันที่ : .....

ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป (ถ้ามี) :

เห็นด้วยกับผลการประเมินข้างต้น

มีความเห็นต่างจากการประเมินข้างต้น ดังนี้

.....

.....

ลงชื่อ : .....
(.....)

วันที่ : .....

3.4 คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบที่ 2 และองค์ประกอบที่ 3 มีผลการประเมินเรียงตามลำดับ ดังนี้

3.4.1 สายงานบริหารสถานศึกษา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	คะแนน
1	นางสาววงค์เดือน ชินวงศ์	รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ	99

3.4.2 สายงานการสอน

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	คะแนน
1	นางบุญยืน สุขสำโรง	ครูชำนาญการพิเศษ	99
2	นายวีรสิทธิ์ เกษรนวล	ครู	99
3	นางปิยาพร คงนาค	ครูชำนาญการพิเศษ	98
4	นางปวีณา วรรณม์	ครูชำนาญการพิเศษ	98
5	นางสาวชุติมา เสาทอง	ครูชำนาญการพิเศษ	98
6	นางสาวปวีศา ยั่งยืน	ครูชำนาญการพิเศษ	97
7	นางสาวอุดม บุตศรี	ครู	97
8	นางสาวณัฐชยา ศรีสุข	ครู	97
9	นายปรมินทร์ สິงาม	ครูผู้ช่วย	97
10	นางสาวศศิธร เมืองโคตร	ครูผู้ช่วย	97
11	นางภรณ์ณภัส จำปาทอง	ครูชำนาญการพิเศษ	97
12	นายสมศักดิ์ บุญปก	ครูชำนาญการพิเศษ	95
13	นางสาววรรณัน ลักขชร	ครูชำนาญการพิเศษ	93
14	นายธนาวัฒน์ คงนาค	ครูชำนาญการพิเศษ	92
15	นางสาวจิตติยา ปะริยณู	ครู	90
16	นางวันดี นิตยวัน	ครูชำนาญการพิเศษ	90
17	นายปราโมช กระแสเทพ	ครูชำนาญการพิเศษ	90
18	นายอุทัย นิตยวัน	ครูชำนาญการพิเศษ	90
19	นางสุภาพ พลภักดี	ครูชำนาญการพิเศษ	90
20	นายพุมพิงส์ เจริญไทย	ครู	90
21	นายไกรวิชญ์ สีนิล	ครูชำนาญการ	87

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม
ปีการศึกษา 2566

โรงเรียนลานทรายพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารรายงานการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 ฉบับนี้ เป็นรายงานวิจัยที่ผู้เขียนรายงานทำการศึกษาสภาพ ผลสำเร็จ และปัญหาอุปสรรค ของการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษา ข้อมูลในภาพกว้างจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการฯ

ผู้เขียนรายงานขอขอบคุณ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 ที่ทำให้การรายงานการ ดำเนินงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่ทำให้รายงานฉบับนี้สำเร็จโดย สมบูรณ์ไว้ ณ โอกาสนี้

นายสมศักดิ์ บุญปก

ผู้เขียน

บทคัดย่อ

เรื่อง : รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ปีการศึกษา 2566
โดย : งานพัฒนาผู้เรียน กลุ่มบริหารงานทั่วไป
ปีที่ทำการรายงาน : พ.ศ.2566

การรายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรม
จริยธรรม ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์ (1)
เพื่อศึกษาความคิดเห็นนักเรียนต่อการจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรม
จริยธรรม ของโรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ประจำปีการศึกษา 2566 (2)
เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566
จำนวน 109 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม กับ
เป้าหมายของโครงการ ประชากรได้แก่ นักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 จำนวน 109 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคม
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ระดับละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยใช้วิธีสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการเข้า
ค่ายคุณธรรมจริยธรรม มีรายการประเมินจำนวน 10 รายการ มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด
มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และข้อเสนอแนะแบบปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดง
ความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผลการตรวจสอบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ประจำปีการศึกษา
2566 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) ผลการเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 โรงเรียน
ลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 109 คน คิดเป็นร้อยละ
100 สูงกว่าเป้าหมายของโครงการ (90/100) ร้อยละ 10

บทที่ 1 บทนำ

1. ความสำคัญและความเป็นมา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทยไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ที่มุ่งพัฒนาสังคมไทยให้อยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และมีเจตนารมณ์ที่จะให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ

สังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ มีระบบที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้และมีความเป็นธรรมในสังคมไทย

สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลกและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถสั่งสมทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ที่ดำรงไว้ซึ่งคุณค่าและเอกลักษณ์สังคมไทยที่เกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี มีจารีต ประเพณีดีงาม มีความเอื้ออาทร รักรักษาใจในชาติและท้องถิ่น มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งตลอดจนเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ

จากเจตนารมณ์ดังกล่าว แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งพัฒนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข พึ่งพาตนเองได้ มีจิตสำนึกในความเป็นชาติไทย มีหลักศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิต มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประชาคมไทยและประชาคมโลกที่มีความสุข สร้างสังคมแห่งปัญญา สังคมแห่งการเอื้ออาทร และสังคมคุณภาพ

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว สถาบันการศึกษาซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทโดยตรงในการปลูกฝังให้สมาชิกของสังคมมีเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรม อันเป็นที่พึงปรารถนาอีกทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่ง สำหรับเตรียมคนให้ปฏิบัติตามคุณค่าอันเป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะช่วยให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้ เป็นไปตามที่คาดหวังของสังคม ดังนั้นการส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะที่เอื้อต่อความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการให้เกิดประสิทธิผล เพื่อจะดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทย ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพากันไว้ให้มั่นคง และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้มีจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าว โดยกำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนลานทรายพิทยาคม โดยกลุ่มงานบริหารทั่วไป งานพัฒนาผู้เรียนจึงได้จัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 ขึ้นในวันที่ 6 มิถุนายน 2566 ณ หอประชุมโรงเรียนลานทรายพิทยาคม และได้ทำการศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการดังกล่าวเอาไว้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาในรูปแบบในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการรายงาน

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นนักเรียนต่อการโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ปีการศึกษา 2566

2.2 เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่าอบรมคุณธรรมจริยธรรม กับเป้าหมายของโครงการ

3. ขอบเขตของการรายงาน

3.1 ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ปีการศึกษา 2566 ระดับชั้นละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

3.3 การรายงานครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษา

3.3.1 ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 ต่อการจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่าอบรมคุณธรรมจริยธรรม ที่โรงเรียนลานทรายพิทยาคมจัดขึ้น ในวันที่ 6 มิถุนายน 2566 ณ หอประชุมโรงเรียนลานทรายพิทยาคม อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์

3.3.2 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่าอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 ในวันที่ 6 มิถุนายน 2566

4. นิยามคำศัพท์

- 4.1 **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคมที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในปีการศึกษา 2566
- 4.2 **โรงเรียน** หมายถึง โรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
- 4.3 **บุคลากร** หมายถึง นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้บริหาร โรงเรียนลานทรายพิทยาคม
- 4.4 **วิทยากร** หมายถึง คณะวิทยากรพระครูวาปีธรรมวิโรจน์ จังหวัด มหาสารคาม
- 4.5 **ค่าย** หมายถึง โรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
- 4.6 **ความคิดเห็นนักเรียนต่อการจัดโครงการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม** หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน

5 ประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับ

- 5.1 นักเรียนนำความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 5.2 นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
- 5.3 นักเรียนรู้จักภัยของชีวิต และ ลด ละ เลิก อบายมุข และสารเสพติดทุกชนิดได้
- 5.4 นักเรียนเป็นคนที่มีความประพฤติดี จิตใจ อารมณ์ สงคม สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง
- 5.5 นักเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชน มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการที่ชัดเจนที่จะนำไปสู่เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาได้ถูกทาง
- 5.6 นักเรียนได้รับการดูแล ช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
- 5.7 ปัญหาทางสังคมที่เกิดจากนักเรียนลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ประจำปีการศึกษา 2566 ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเมื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงาน การศึกษาและรายงานผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
4. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองเกี่ยวกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่าง ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่ง วิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษา จัดการประเมินผลผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการ การเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อ การศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ใน ส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิก ที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตาม มาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม แลวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของ แต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระหลักสูตร ทั้งเป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้าน ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรค สองแล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม อื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม แสวงหาแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร และ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการ ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในโลก

หลักสูตรการศึกษาของประเทศที่ใช้อยู่ คือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการโดยกรมวิชาการได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรตลอดมา ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนานกว่า 10 ปี มีข้อจัดอยู่หลายประการไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ ในเรื่องที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น
2. การจัดหลักสูตรและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยียังไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในภูมิภาค จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้คนไทยมีทักษะกระบวนการและเจตคติที่ดีทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์
3. การนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิด สร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารและการค้นคว้าความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคล มีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบ

สานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทาง วิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี

ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคน สร้างงานเพื่อช่วยแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ ปรับโครงสร้างและระบบการศึกษา ยึดหลักการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคน บูรณาการ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการปฏิรูปการเรียนรู้และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างงาน สร้างเยาวชนให้มีความรู้คู่กับการทำงาน กระทรวง ศึกษาธิการ โดยอาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาลมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 จึงเห็นสมควรกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือเป็น หลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน แต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วย

การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมทั้งความรู้ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ

การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ได้ทุกระบบ การศึกษา

อนึ่ง เพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้สถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์ และร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังจำเป็นต้องสนับสนุนส่งเสริมด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา และ นอกสถานศึกษาให้ครอบคลุมหลักสูตรและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจะได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้

หลักสูตร แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มต่างๆ แนวทางการวัดและประเมินผล การจัดระบบแนะแนวในสถานศึกษา การวิจัยในสถานศึกษาและการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีความเข้าใจและรับทราบบทบาทของตนในการพัฒนาตนเองและสังคมโครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ภาษาไทย

2.2 คณิตศาสตร์

2.3 วิทยาศาสตร์

2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

2.6 ศิลปะ

2.7 ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี

2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงาน ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี และภาษา ต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และศักยภาพในการคิดและ การทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษา ต่างประเทศ อื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้นสถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพ ที่ดีซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	เวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	เวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	เวลาเรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 4	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6	เวลาเรียนประมาณปีละ 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้
โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – 3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – 6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 – 6)
	การศึกษาภาคบังคับ			
	← การศึกษาขั้นพื้นฐาน →			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย				
คณิตศาสตร์		●	●	●
วิทยาศาสตร์	●			
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม		●	●	●
สุขศึกษาและพลศึกษา	●			
ศิลปะ		●	●	●
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	●			
ภาษาต่างประเทศ	●			
	■	■	■	■
	■	■	■	■
	■	■	■	■
	■	■	■	■
	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	▲	▲	▲	▲
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800 – 1,000 ชม.	ประมาณปีละ 800 – 1,000 ชม.	ประมาณปีละ 1,000–1,200 ชม.	ประมาณปีละ 1,000–1,200 ชม.

หมายเหตุ

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา
- สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และการทำงาน
- ▲ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้นอกจากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และพัฒนาตนตามศักยภาพ

ทั้งนี้สถานศึกษาอาจจัดเวลาเรียนและกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้ตามสภาพกลุ่มเป้าหมาย สำหรับการศึกษา
นอกระบบ สามารถจัดเวลาเรียนและช่วงชั้นได้ตามระดับการศึกษา

การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนา ผู้เรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ในส่วนของการจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการและเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้างๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้รายวิชา ใหม่ ๆ รายวิชาที่มีความเข้มข้นอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่มในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4- 6 และจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชานั้น ๆ ด้วย สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 3 นั้น ยังไม่ควรให้เลือกเรียนรายวิชาที่เข้มข้น ควรเรียนเฉพาะ รายวิชาพื้นฐานก่อน

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกช่วงชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จัดเป็นหน่วยกิตดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 3 และ ปีที่ 4 - 6 การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตนพัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทยตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

ลักษณะหลักสูตรในช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิตเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัดแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

การจัดเวลาเรียน

ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียน ในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง ช่วงชั้นนี้เป็นช่วงชั้นแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ ได้รวดเร็วขึ้น ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ภาษาไทย ด้านการอ่านและการเขียน และทักษะคณิตศาสตร์ ดังนั้นการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคำนวณ จึงควรใช้เวลาประมาณร้อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือก็ใช้สอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง การจัดเวลาเรียนในกลุ่มภาษาไทย และคณิตศาสตร์ อาจใช้เวลาลดลง เหลือประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยให้เวลากับกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มากขึ้น สำหรับการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ แม้เวลาเรียนจะลดลงยังคงต้องฝึกฝน ทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษา จะมีเวลาอย่างเพียงพอให้เด็กมีโอกาสนเล่น ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยต้องจัดเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประมาณร้อยละ 20 ส่วนเวลาที่เหลือ สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี มีเวลาเรียนประมาณวันละ 5-6 ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียน สำหรับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ควรให้สัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถที่จะออกไปสู่โลกอาชีพ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค โดยให้คือน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา 1 หน่วยกิต และมีเวลาเรียนประมาณวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง การจัดเวลาและสาระการเรียนรู้ในช่วงชั้นนี้เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนในบางรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดทำ “ รายวิชาเพิ่มเติมใหม่ ” บางรายวิชาที่น่าสนใจ หรือที่มีความยากในระดับสูงขึ้นไป เช่น แคลคูลัสในคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ชั้นสูง สำหรับผู้ที่เรียนกลุ่มสาระนี้ได้ดีเป็นพิเศษ นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถปรับรูปแบบการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้ในบางกลุ่มสาระเช่น ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งยังจำเป็นต้องเรียนอยู่อาจจัดเป็นรายวิชาสั้นๆ หรือรายวิชาเดี่ยว หรือรวมกันในลักษณะบูรณาการ เมื่อสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานการเรียนช่วงชั้นที่ระบุไว้แล้วก็อาจพัฒนาเป็นวิชาเลือกเฉพาะทางในระดับสูงขึ้นไปได้เช่นเดียวกัน

การจัดเวลาเรียนดังกล่าวข้างต้นเป็นแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาในระบบสถานศึกษา ส่วนการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นให้พิจารณายืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาบางประเภทที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาทางด้านศาสนา นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องในด้านต่าง ๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษานอกระบบและการศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ การจัดการศึกษาเหล่านี้สามารถปรับปรุงให้มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและ

ประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช่วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา

- 6. ศิลปะ
- 7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

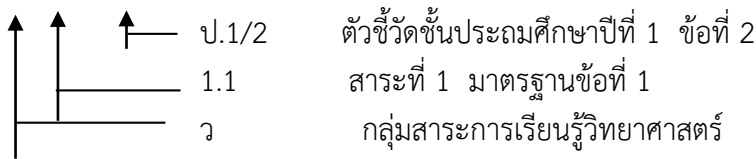
ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

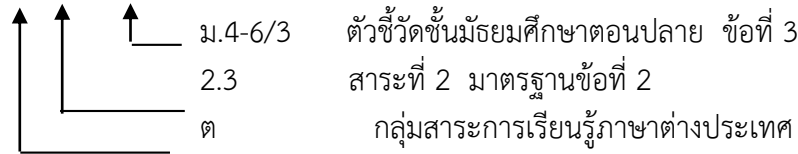
- 1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับ การศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
- 2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

ว 1.1 ป. 1/2

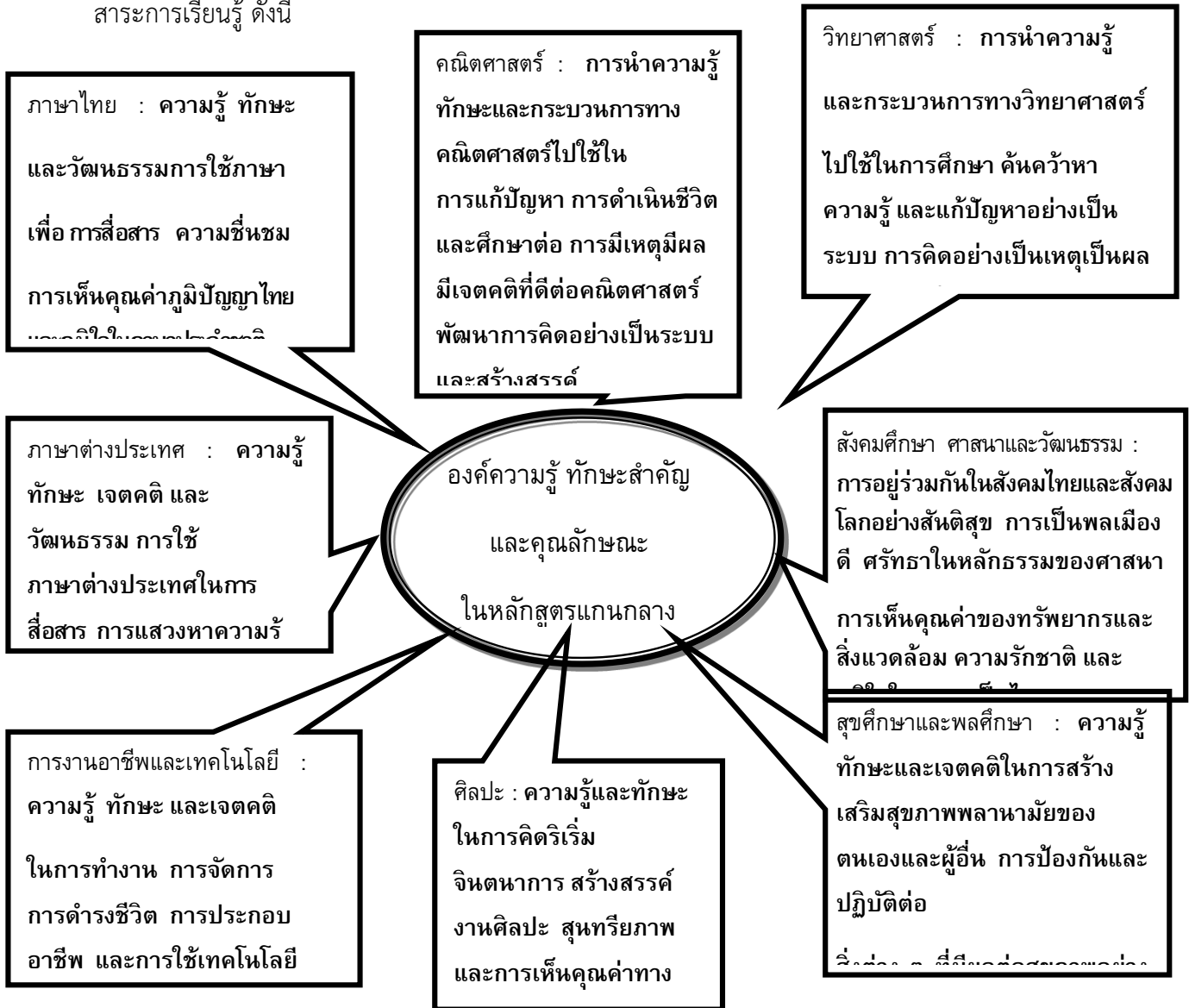

ต 2.2 ม.4-6/ 3

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 วิทยาลัยศน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น
 มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก
 ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะ
 พื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น
 ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

จุดหมาย

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตน
 ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้
 เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการ
 ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มีจิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง

<p>มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>1. ภาษาไทย 2. คณิตศาสตร์ 3. วิทยาศาสตร์</p> <p>4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5. สุขศึกษาและพลศึกษา 6. ศิลปะ</p>	<p>กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p> <p>1. กิจกรรมแนะแนว</p> <p>2. กิจกรรมนักเรียน</p> <p>3. กิจกรรมเพื่อสังคมและ</p>
--	--

คุณภาพของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละ ไม่เกิน 5 ชั่วโมง

2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4 – 6
● กลุ่มสาระการ เรียนรู้										
ภาษาไทย	20 0	20 0	20 0	16 0	16 0	16 0	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
คณิตศาสตร์	20 0	20 0	20 0	16 0	16 0	16 0	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สุขศึกษาและพล ศึกษา	80	80	80	80	80	80	80 (2นก)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3นก.)
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80 (2นก)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	80 (2นก)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	80 0	80 0	80 0	80 0	80 0	80 0	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	1,560 (39 นก.)
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	120	120	120	360

●รายวิชา / กิจกรรม ที่สถานศึกษาจัด เพิ่มเติม ตาม ความพร้อมและ จุดเน้น	ปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง	ปีละไม่เกิน 240 ชั่วโมง	ไม่น้อยกว่า 1,560 ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี	ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ ปี	รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถดำเนินการ ดังนี้
ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ตามความ
เหมาะสม ทั้งนี้ ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และผู้เรียนต้องมีคุณภาพ
ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์
การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบ
หลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐาน
ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง
และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียน
และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษา
จัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6)	รวม 6 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)	รวม 3 ปี	จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)	รวม 3 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาบางประเภทสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษา
สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย
สามารถนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม กับสภาพและบริบทของ
แต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่
กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2) แสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

4. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนี้

สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีความสุข

มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

- มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย
- สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์
- มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักความสำคัญของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลกระทบต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาข้อมูล สารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึก อนุรักษ์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

- มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
- มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

- มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

- มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปลง และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด การสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

คุณธรรม (อังกฤษ: Virtue) เป็น มุมมองแง่หนึ่งของ จริยธรรม ซึ่งคำนึงถึง สิ่งที่ถูกและผิด โดยมี หลักใหญ่สามประการ ได้แก่ ความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีในแต่ละบุคคล ระบบยุติธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ทางสังคม และ ธรรมเนียมปฏิบัติ สภาพคุณความดี หรือคุณลักษณะที่ แสดงออกของความดี ที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไป

คุณธรรมบุคคล คือการพิจารณา และ จำแนกระหว่างสิ่งที่ถูกและผิด ตามเจตนา แรงจูงใจ หรือการกระทำ

คุณธรรม คือ นามธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตสำนึกของมนุษย์ที่ตระหนักถึงความผิดชอบชั่วดี

1. ปฏิรูปการศึกษา กับ 8 คุณธรรมพื้นฐานที่ควรปลูกฝัง

ด้วยภาวะวิกฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งประเทศไทยต้องเผชิญอยู่ขณะนี้ เมื่อพิจารณาอย่างรอบด้าน หนทางที่จะผ่อนคลายนคนไทยทุกคนก็ควรหันหน้าเข้าหากัน ร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ทุกฝ่ายยอมลดเป้าหมายเพื่อพบกันครึ่งทาง เพื่อความอยู่รอด ปลอดภัย ความเจริญของประเทศอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน จะด้วยวิธีใดก็ตามสิ่งสำคัญต้องอยู่บนรากฐานของคุณธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ตั้งมาควรแก่การประพฤติปฏิบัติ การพัฒนาบุคคลโดยใช้คุณธรรมนั้นเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาคนในชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกาย วาจา ใจ การศึกษาก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การแข่งขันทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ก็ขึ้นอยู่กับ การศึกษา การพัฒนาการเมืองก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา สังคมกำลังเสื่อมโทรม ก็ต้องหันไปพึ่งการศึกษา การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาประเทศ

ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุขโดย 8 คุณธรรมพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. **ขยัน** คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร ล้วนมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักรงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2. **ประหยัด** คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

3. **ซื่อสัตย์** คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้อคติลำเอียง หรืออคติ ไม่ใช่เล่นหักคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่ และถูกต้อง

4. **มีวินัย** คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นใน ระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

5. **สุขภาพ** คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

6. **สะอาด** คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผิดผ่นจิตไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจและสภาพแวดล้อมมีความโปร่งใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. **สามัคคี** คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้บทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ที่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

8. **มีน้ำใจ** คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญาลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

จากนโยบายเร่งรัดการ ปฏิรูปการศึกษา 8 คุณธรรมพื้นฐาน ข้างต้น สถาบันการศึกษาจึงควรเร่งรัดนำไปปลูกฝังคุณธรรมพัฒนา ให้กับเยาวชนของชาติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ก้าวสู่สังคมคุณธรรมนำความรู้ โดยขอความร่วมมือจากสถาบันครอบครัว ชุมชนสถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา อื่นๆ เพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จสามารถนำไปสู่การปฏิบัติยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นทุกฝ่ายจะต้องมีความตั้งใจ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน พ่อแม่ต้องดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิด ครูต้องมีจิตสำนึกและวิญญานของความเป็นครูเพิ่มขึ้น ภาครัฐและเอกชน องค์กรศาสนา และสื่อมวลชน ต้องตื่นตัว กระตือรือร้น และผนึกกำลังเพื่อการพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าอย่างมั่นคงอย่างน้อยที่สุดทุกคนควรทำงานให้เต็มกำลัง เต็มความสามารถ และเต็มเวลาด้วย 8 คุณธรรมพื้นฐานคือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ หากเกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน สถาบัน ตลอดจนประเทศใดแล้ว โดยเฉพาะประเทศไทยนั้นก็จะเป็นวิฤกฤติทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม พัฒนาชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมคุณธรรมนำความรู้ ชีวิตของคนในชาติ คงจะดีกว่าเดิม สังคมไทยจะสงบสุขกว่านี้ ประเทศไทยก็คงเป็นไทยอยู่ตลอดไป มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วไม่ด้อยกว่าประเทศใดในโลกนี้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างแน่นอน

2. แนวคิดในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

แนวคิดในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมีแนวคิดที่สำคัญๆ แบ่งได้ 3 แนวทางใหญ่ ดังนี้ (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. 2542 : 14-20)

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของบุคคล (Psycho – analytic Theory) กล่าวถึง จริยธรรมกับมโนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใดก็จะเรียนรู้ความรับผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้นจนมีลักษณะพิเศษของแต่ละสังคมที่เรียกว่า เอกลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยอัตโนมัติ คนที่ทำชั่วแล้วรู้สึกนึกเกิดหรือโศกเศร้าใจตนเองถือว่าได้รับการลงโทษด้วยตนเอง เมื่อสำนึกแล้วพึงละเว้นไม่ปฏิบัติอีกโดยไม่ต้องมีสิ่งควบคุมจากภายนอก เป็นการสร้างมโนธรรมขึ้นมาโดยไม่จำเป็นต้องสนใจ องค์ประกอบของลำดับขั้น พัฒนาการทางจริยธรรม

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) อธิบายการเกิดของจริยธรรมว่าเป็นกระบวนการสังคมประภคิต (Socialization) โดยการซึมซาบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากสังคมที่เติบโตมารับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน หลักการเสริมแรงและการทดแทนสิ่งเร้า รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบโดยถือว่าการเรียนรู้คือการสังเกตเลียนแบบจากผู้อื่นใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจ คือเป็นที่ยอมรับในกลุ่มพวกเดียวกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็นพวกเดียวกัน

3. ทฤษฎีการพัฒนาการทางปัญญา (Cognitive Theory) จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมมีทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้ปรากฏขึ้นเพื่อการจัดค่าของการพัฒนาทางคุณธรรมและจริยธรรม ดังนี้

ทฤษฎีของเพียเจต์

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ เพียเจต์ (Piaget, J) กล่าวว่า “จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงต้องมีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคล ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ” การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรมยังไม่เกิดจริยธรรม แต่สามารถเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นต้น
2. ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่มีการคิดก่อนปฏิบัติตามคำสั่งซึ่งในขณะแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน เกิดหลักความคิด มีพัฒนาการทางสติปัญญาขึ้นตามประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก เริ่มมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

ทฤษฎีของลอว์เรนซ์ โคลเบิร์ก

โคลเบิร์ก (Kohlberg) เป็นนักการศึกษาด้านจริยธรรม เป็นผู้นำทฤษฎีจริยศึกษาสังเคราะห์ ได้นำเอาความรู้ทางปัญญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และศึกษาศาสตร์มาประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีบูรณาการ โคลเบิร์ก ได้วิเคราะห์หลักพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 6 ลำดับขั้น ที่อาจนำไปใช้ในรูปแบบต่างๆ ที่จะเลือกได้ในสถานการณ์ของการพิจารณาสิ่งที่เป็นคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

1. การเชื่อฟังและการลงโทษ (Obedience and Punishment) พิจารณาในด้านประเด็นของการถือเอาอัตราของตัวเองเป็นใหญ่
2. การแสวงหารางวัล (Exchange) เป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคลและการแลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคมเพื่อแสวงหารางวัล

3. การทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น (Conformity) ความสัมพันธ์และการทำตามรูปแบบตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ เป็นการแลกเปลี่ยนกันในความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธายึดมั่น ไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติที่ตึงตามต่อกันตามบทบาทและหน้าที่ของตน

4. การทำตามหน้าที่ในสังคม (Social System) ระบบสังคม และความมีสติรับผิดชอบที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคมและทำหน้าที่ของสังคม จึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม

5. การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา (Contract) สิทธิพื้นฐานและพันธะสัญญาทางสังคมที่จะใช้กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไปรวมทั้งความคิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธะสัญญาของสังคมร่วมกัน

6. การยึดมั่นโนธรรมตามหลักสากล (Universal) หลักจริยธรรมสากล คือ เป็นการแนะนำแนวทางให้มนุษย์ชาติกระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละแห่งโดยภาพกว้างและลึก การถือเอาความเคารพนับถือในบุคคลอื่นเป็นจุดหมายมิใช่เป็นวิธีการความยุติธรรม คือ สัจธรรม ไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น

โคลเบอร์ก เห็นว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสพการณ์ และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์เป็นมาตรฐานความประพฤติในสังคม บุคคลจะพัฒนารับผิดชอบต่อชีวิต ให้เหตุผลจนกระทั่งพัฒนาพฤติกรรมของตนเองมีความสัมพันธ์ในสังคมตามสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้องดีงาม

ทฤษฎีของอิมมานูเอล คานท์

อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) เป็นนักปรัชญาชาวเยอรมัน (ค.ศ. 1724 -1804) เป็นนักเหตุผลนิยม เป็นผู้นำทฤษฎีเหตุผลนิยม หมายถึง สิทธิที่ยึดมั่นในคุณธรรมได้ริเริ่ม จริยธรรมแบบหน้าที่นิยม หรือในเหตุผลอย่างเคร่งครัด อาจเรียก Moral Purism หรือ Formal Ethics จากแนวความคิดของคานท์ถือว่า โมนธรรมเป็นเหตุผลภาคปฏิบัติมันบ่งบอกถึงศีลธรรมในตัวเอง คือ เป็นที่รู้จักกันแล้วว่าหลักศีลธรรมนั้นรู้จักกันตัวเอง รู้ขึ้นในใจของตนเองมันเป็น Armorial เป็นสิ่งที่มีมาก่อน ไม่ใช่มีขึ้นหรือประจักษ์เพราะประสพการณ์ เป็นสิ่งที่มันตนเป็นพยาน ตามแนวความคิดของคานท์ มีความเห็นว่า ดี ชั่ว ผิด ถูก ที่เป็นศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งถาวรตายตัว ค่าของจริยธรรมเป็นสิ่งที่จริงตายตัว จะถือเอาผลของการกระทำมาตัดสินไม่ได้ ทฤษฎีนี้จะยึดกฎระเบียบเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐาน การพิจารณาตัดสินคุณค่าจะทำไปตามหน้าที่ที่ระบุไว้เป็นข้อกำหนดนั้นจะแปรเปลี่ยนโดยเสี่ยงไปใช้เหตุผลจากการกระทำไม่ได้ แม้ว่าจะเป็นสิ่งมีคุณประโยชน์เพียงใดก็ตาม สิ่งที่คานท์เชื่อว่าเป็นการกระทำที่ดีนั้น ไม่มีอะไรในโลกนี้ที่คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีโดยปราศจากเงื่อนไข นอกจากการมีเจตนาที่ดี ดังนั้น การทำตามหน้าที่จึงเป็นเจตนาที่ดี ไม่ใช่การกระทำตามแรงกระตุ้นของสัญชาตญาณและความรู้สึกตามอารมณ์ปรารถนา แต่ทำตามเจตนาที่เกิดจากสำนึกในหน้าที่ตามทฤษฎีของคานท์ ถือเอาหน้าที่เป็นความคิดรวบยอดทางจริยศาสตร์ถือว่าการทำหน้าที่เพื่อหน้าที่และหน้าที่สำคัญที่สุดนี้เรียกว่า Deontology ไม่ใช่ Telco logy

ทฤษฎีของแคธวอล บลูม และมาเซีย

แคธวอล บลูม และมาเซีย (Keathwohl , Bloom and Masia . 1994) ได้กำหนดทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจ ที่ครอบคลุมความสนใจที่ศนคติ ค่านิยม และลักษณะนิสัย โดยจัดลำดับขั้นตอนคุณลักษณะด้านความรู้สึกลงไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การรับรู้ (Receiving) เป็นจุดเริ่มต้นที่บุคคลจะเรียนรู้เรื่องต่างๆ และเกิดความรู้สึกต่อสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่ปรากฏการรับรู้แบ่งเป็น 3 ขั้นย่อย โดยถือปริมาณการรับรู้เป็นเกณฑ์ดังนี้

- 1.1 การสำนึก เป็นการเริ่มรู้สึกหรือสำนึกเกี่ยวกับลักษณะหรือเรื่องราวต่างๆ ที่มาเร้า
- 1.2 การตั้งใจรับรู้ เป็นการใส่ใจสิ่งเร้านานพอสมควร แต่ยังไม่มีความคิดเห็นหรือประเมินตัดสินใดๆ เป็นเพียงการสังเกตเห็น
- 1.3 การเลือกรับรู้ เป็นการรับรู้สิ่งเร้าโดยมีการจำแนกความแตกต่างยังไม่มีการประเมินใดๆ

2. การตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลรับรู้เรื่องราวต่างๆ แล้วจะมีปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าที่ตนรับรู้ ขั้นการตอบสนองแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 ยินยอมตอบสนอง เป็นการยอมรับหรือยอมปฏิบัติตาม
- 2.2 สัมครใจตอบสนอง เป็นความรู้สึกที่จะทำกิจกรรมนั้นด้วยความสมัครใจ
- 2.3 พอใจตอบสนอง เป็นการตอบสนองด้วยความรู้สึกเต็มใจ พอใจ มีความเพลิดเพลินสนุกสนานรื่นเริง

3. การเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมิน สถานการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ว่ามีประโยชน์หรือไม่อย่างไร การเห็นคุณค่าจะเกิดขึ้นช้าๆ โดยมีการสะสมไว้เรื่อยๆ พฤติกรรมการเห็นคุณค่าจะดูได้จากความแน่นอน ความคงเส้นคงวา สม่าเสมอของการกระทำในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อยได้

- 3.1 การยอมรับคุณค่า เป็นการยอมรับด้วยความเชื่อมั่นที่ยังไม่ถาวร อาจเปลี่ยนแปลงได้ในคุณค่าของสถานการณ์หรือเรื่องราว
- 3.2 ชื่นชมในคุณค่า เป็นการยอมรับในคุณค่าของสถานการณ์หรือเรื่องราวถึงระดับที่แสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น อยากรู้อยากเห็น อยากร่วมสนุก
- 3.3 ยึดมั่นในคุณค่า เป็นความเชื่อมั่นความแน่วแน่จนเกิดศรัทธาในเรื่องราวหรือเหตุการณ์ว่าควรทำตามและพยายามหาโอกาสแสดงออก

4. การจัดระบบ (Organization) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากบุคคลได้รวบรวมเรื่องราวหรือสิ่งมีคุณค่าไว้ในจิตใจหลายอย่าง แล้วจัดคุณค่าเข้าเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของเรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ ของจุดเด่นและจุดร่วมของคุณค่าเหล่านั้นในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

- 4.1 การสร้างแบบคุณค่า เป็นการสรุปรอยต่อระหว่างคุณค่าของเรื่องราวต่างๆ ที่บุคคลยึดมั่นเข้าด้วยกัน
- 4.2 การจัดระบบคุณค่า เป็นการเรียงลำดับความสำคัญของสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ และจัดคุณค่าต่างๆ ให้ผสมผสานกลมกลืนเข้าด้วยกัน

5. การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการพัฒนา เป็นอุดมคติที่ฝังลึกถึงจิตวิญญาณ ยึดถือ เทิดทูน โดยจิตในมิติสังเคราะห์ เป็นแบบแผนกฎเกณฑ์ขึ้นใหม่ให้ตนเองมีการกระทำที่คงเส้นคงวา โดยมีการจัดระบบของตนเองและยึดถือจนเป็นการกระทำอัตโนมัติ คือไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด เขาก็แสดงพฤติกรรมแบบเดิมซึ่งเป็นลักษณะของตนเอง แล้วรณรงค์ให้ผู้อื่นร่วมยึดถือและปฏิบัติด้วยในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

- 5.1 สร้างข้อสรุป เป็นการที่บุคคลพยายามปรับปรุงระบบตนเองให้สมบูรณ์ตามแนวที่ตนต้องการ
- 5.2 กิจนิสัย เป็นการที่บุคคลแสดงออกตามแนวที่ตนเองต้องการอย่างสม่าเสมอจนเป็นลักษณะของตนเอง

ทฤษฎีทางพุทธศาสตร์

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาเทวนิยม เกิดขึ้นสมัยพุทธกาลเมื่อก่อน พ.ศ. 2500 ในชมพูทวีป (ประเทศอินเดีย) โดยพระสมณโคตมเป็นศาสดาผู้ประกาศปรัชญาในแนวคิด เน้นหลักธรรมวิธีการสอน การ

เผยแพร่งานสืบทอดหลักธรรม สู่การปฏิบัติเน้นคุณธรรมในการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล หลักธรรมที่เป็นหัวใจพุทธศาสนานำมาสั่งสอน มี 3 ประการ คือ

1. ให้เว้นความชั่วทั้งปวง
2. ให้ทำความดี
3. ให้ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด

ในหลักธรรมที่พระพุทธศาสนานำมาประกาศเป็นคุณธรรมที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันได้ทั้งหมด หมายถึง การปฏิบัติตามข้อธรรมข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมเกี่ยวข้องได้ข้อธรรมอื่นตามมา เป็นแนวคิดทางจริยศาสตร์ ที่กำหนดข้อประพฤติปฏิบัติทางกายและทางจิตใจโดยเริ่มตั้งแต่สิ่งที่เป็นอย่างประพฤติปฏิบัติทางความคิดที่มุ่งสู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้นทางจิตใจ

ในหลักจริยศาสตร์ของศาสนาพุทธมี 3 ชั้น คือ

1. จริยศาสตร์ข้อมูลฐาน ประกอบด้วยศีล 5 ธรรม 5 ดังต่อไปนี้
  - 1.1 เว้นจากการเบียดเบียน ทำร้ายชีวิตสัตว์หรือมนุษย์ เป็นศีลมีเมตตากรุณาต่อสัตว์และมนุษย์เป็นธรรม

- 1.2 เว้นจากการลักขโมยทรัพย์ เป็นศีลเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประกอบอาชีพสุจริตเป็นธรรม
- 1.3 เว้นจากการประพฤตินอกใจในกาม เป็นศีลสำรวมในกามเป็นธรรม
- 1.4 เว้นจากการพูดปด เป็นศีลพูดจริงเป็นธรรม
- 1.5 เว้นจากการเสพดื่มสุราเมรัย เป็นศีลมีสติ สำรวมระวังเป็นธรรม

2. จริยศาสตร์ชั้นกลาง กุศลกรรมบถ 10 ประการ ดังต่อไปนี้

- 2.1 กาย 3 ข้อ

- 2.1.1 เว้นจากการฆ่าสัตว์หรือมนุษย์ หรือเบียดเบียนทำร้ายชีวิต
- 2.1.2 เว้นจากการลักทรัพย์
- 2.1.3 เว้นจากการประพฤตินอกใจ

- 2.2 วาจา 4 ข้อ

- 2.2.1 เว้นจากการพูดปด
- 2.2.2 เว้นจากการพูดยุยงให้แตกร้างกัน
- 2.2.3 เว้นจากการพูดคำหยาบ
- 2.2.4 เว้นจากการพูดเหลวไหล เพื่อเจ้า

- 2.3 ทางใจ 3 ข้อ

- 2.3.1 ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน
- 2.3.2 ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น หรือคิดให้เข้าถึงความพินาศ
- 2.3.3 ไม่เห็นผิดจากทำนองคลองธรรมโดยมีความเห็นถูกต้อง (เว้นทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว มารดาบิดามีคุณ เป็นต้น)

ได้ชั่ว มารดาบิดามีคุณ เป็นต้น)

3. จริยศาสตร์ชั้นสูง ประกอบด้วย อริยมรรค แปลว่า “ทางอันประเสริฐ” หรือทางสายกลางมี 8 ประการ ดังนี้

- 3.1 ความเห็นชอบ คือ มีปัญญาเห็นอริยสัจ 4 ประการ

- 3.2 ความดำริชอบ คือ ดำริในการออกจากกาม ดำริในการไม่ปองร้าย ดำริในการไม่เบียดเบียน

- 3.3 การเจรจาชอบ คือ ไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียด ได้แก่ ยุให้แตกร้าง ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้า

- 3.4 การกระทำชอบ คือ ไม่ฆ่าสัตว์หรือมนุษย์ ไม่ลักขโมยทรัพย์ไม่ประพฤตินอกใจ

3.5 การเลี้ยงชีพชอบ คือ ไม่หาเลี้ยงชีพในทางที่ผิด ที่มีโทษ ประกอบอาชีพชอบ
ธรรม

3.6 ความเพียรชอบ คือ เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้วเพียร
ทำความดีให้เกิดขึ้น เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้ว

3.7 การตั้งสติชอบ คือ ตั้งสติพิจารณาร่างกาย เวทนา หรือความรู้สึกสุขทุกข์
ตลอดจนไม่ทุกข์ ไม่สุข จิตและธรรมรวม 4 ประการ ให้รู้เท่าทัน เห็นทั้งความเกิดความดับ

3.8 การตั้งใจมั่นชอบ คือ การทำจิตใจให้สงบเป็นสมาธิแน่วแน่ ที่เรียกได้ว่า ฌาน 4
แนวความคิดของนักทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดจริยธรรมหรือความดี – เลว ในมนุษย์นั้นมีอยู่ 3 แนว
คือ (โกลล มีคุณ . 2533 : 31 – 32)

แนวที่ 1 มีความคิดความมนุษย์เกิดมาเลว เห็นแก่ตัว ความดีมาพัฒนาขึ้นภายหลังโดยสังคม
กลุ่มนี้เริ่มต้นจากแนวคิดของ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes. 1588 – 1679) และสืบทอดโดยกลุ่ม
นักจิตวิทยาวิเคราะห์อันได้แก่ ฟรอม, ฟรอยด์ และอีริกสัน (โกลล มีคุณ . 2531 : 9)

แนวที่ 2 มีความคิดว่า มนุษย์เกิดมาดี ความเลวเรียนรู้ในภายหลังจากสังคม นักทฤษฎีกลุ่ม
นี้คือ “นักมนุษยนิยม” อันได้แก่ มาสโลว์ (Maslow . 1908 : 1970) โรเจอร์ (Roger) และแพทเทอร์สัน
(Patterson)

แนวที่ 3 มีความคิดความมนุษย์เกิดมาเป็นเสมือนผ้าขาว ไม่ดีไม่เลว ความดีเลวเกิดจากการ
เรียนรู้ โดยได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมและพันธุกรรม นักทฤษฎีกลุ่มนี้ เช่น วัตสัน (Watson) เลวิน
(Lewin) เพียเจท์ (Piaget) และโคลเบิร์ต (Kohlberg)

จากแนวความคิดทั้งสาม ได้แสดงให้เห็นสาระสำคัญสามประการเกี่ยวกับการเกิดความดี
ความเลว หรือจริยธรรมในบุคคลคือ

1. อิทธิพลของสังคมมีความสำคัญต่อการเกิด การพัฒนาจริยธรรมของบุคคล
2. จริยธรรมของบุคคล เกิดและพัฒนาได้ด้วยการเรียนรู้
3. การเกิดการพัฒนาของจริยธรรมในบุคคล ขึ้นอยู่กับลักษณะทางพันธุกรรม อันได้แก่
สติปัญญา และคุณลักษณะอื่นๆ ของบุคคลด้วย

ดวงเดือน พันธุนาวิน ได้แบ่งจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ลักษณะ คือ ดังนี้
(ดวงเดือน พันธุนาวิน. 2524 : 2 – 3)

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ในสังคมนั้น ว่าการกระทำชนิดใด
ควรทำ ชนิดใดควรงดเว้น พฤติกรรมใดมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ความรู้เชิง
จริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา
ส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มมีการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดโดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 – 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยม
เหล่านี้เป็นพิเศษ

2. ทักษะเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้ของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิง
จริยธรรมต่างๆ ทักษะเชิงจริยธรรมส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนใน
สถานการณ์ปกติอาจจะมีทัศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมในสังคมก็ได้ ทักษะเชิงจริยธรรมมีความหมายกว้าง
กว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะทัศนคติจะรวมถึงความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้นๆ เข้าด้วยกัน ดังนั้น
ทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่สำคัญที่สามารถใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้
ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของมนุษย์แต่เพียงอย่างเดียว

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกที่กระทำอย่าง
ใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้นๆ เหตุผลดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำของ

บุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้เราทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมแตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกัน หรือบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกันอาจมีเหตุผลของการกระทำแตกต่างกัน

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การโกงสิ่งของเงินทอง หรือคะแนน การลักขโมย การกล่าวเท็จ เป็นต้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

ทำไมจึงต้องปรับปรุงจริยธรรม

จริยธรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา สาเหตุที่มีการปรับปรุงจริยธรรม (กิริติ บุญเจือ. 2538 : 72)

1. เพราะระเบียบสังคมเปลี่ยนแปลงไป เราเผชิญกรณีใหม่ๆ ซึ่งจริยธรรมเก่าๆ ไม่ได้คาดการณ์ไว้ เช่น การคุมกำเนิด การทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงสภาพ เป็นต้น

2. ประวัติศาสตร์ให้ตัวอย่างมาแล้วว่า จริยธรรมมีการปรับตัวเรื่อยมา ถ้าปรับตัวไม่ทันก็มักเกิดการปฏิวัติเมื่อความขัดแย้งระหว่างสภาพใหม่กับจริยธรรมเดิมถึงขีดสุด เราหาแนวทางป้องกันการเปลี่ยนแปลงกะทันหัน โดยทดลองเปลี่ยนแปลงไปเป็นขั้นๆ จะมีดีกว่าหรือ

3. ความก้าวหน้าในวิชาสาขาอื่น เช่น ภูมิศาสตร์ ชีววิทยา จิตวิทยา สังคมวิทยา ทำให้เราเข้าใจว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อจริยธรรมอยู่มาก จึงทำให้เราอยากปรับปรุงจริยธรรมให้สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของเราอยู่เสมอ

4. ความต้องการในตัวของเราเองที่ต้องการพัฒนาขึ้นในทางจิตใจ ต้องการรับผิดชอบการกระทำของเราอย่างเต็มที่ และต้องการกระทำทุกอย่างด้วยความสำนึกในความรับผิดชอบชั่วดีมากขึ้น ไม่พอใจที่จะทำตัวเป็นเด็กที่ต้องถูกจูงเดินไปจนตาย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักการศึกษาที่ให้ไว้แตกต่างกันไปหลายแนวคิด ผู้วิจัยมีความสนใจและขอเลือกศึกษา ค้นคว้า วิจัยตามแนวของดวงเดือน พันธุนาวิณ ที่มีความชัดเจนและครอบคลุมเกี่ยวกับจริยธรรมของมนุษย์

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน

การรายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนลานทรายพิทยาคมประจำปีการศึกษา 2566 ได้กำหนดวิธีการดำเนินงานไว้ตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการรายงาน
6. การนำเสนอข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคมที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในปีการศึกษา 2566 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 จำนวน 109 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคม ที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในปี การศึกษา 2566 รวม 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Seal) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีทั้งหมด 10 ข้อ ซึ่งสร้างขึ้นโดยคณะกรรมการฝ่ายประเมินผลโครงการ และได้รับคำแนะนำ ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความถูกต้อง ความสอดคล้องของเครื่องมือ ดังนี้

1. นายทศพร สมพันธ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนลานทรายพิทยาคม
2. นางสาววงศ์เดือน ชินวงศ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนลานทรายพิทยาคม
3. นางปวีณา วรรณมัย	หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามแจกให้ผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ประจำปีการศึกษา 2566 โดยการสุ่มแจกแบบสอบถามให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ระดับละ 15 คน รวม 30 คน และเก็บแบบสอบถามคืนให้ครบทั้ง 30 ฉบับ ซึ่งมีข้อมูลครบสมบูรณ์ทั้งหมดทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ประจำปีการศึกษา 2566 มาตรวจหาค่าความถี่ของการตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อทั้งฉบับ โดยมีระดับความคิดเห็นดังนี้

มากที่สุด	ตรวจให้	5	คะแนน
มาก	ตรวจให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ตรวจให้	3	คะแนน
น้อย	ตรวจให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ตรวจให้	1	คะแนน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) เป็นการหาค่ากลางเพื่อเป็นตัวแทนของข้อมูลชุดนั้น โดยนำเอาตัวเลขทั้งหมดมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อมูลที่มีทั้งหมดใช้สัญลักษณ์ $\bar{X}$ (อ่านว่า เอ็กซ์บาร์) การคำนวณใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของข้อมูล
X	หมายถึง	ข้อมูล
$\sum x$	หมายถึง	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
N	หมายถึง	จำนวนของข้อมูลที่มีทั้งหมด

ค่าที่ได้จากการวิเคราะห์ได้นำมาแปลผล และนำสถิติที่ได้มาใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ดังนั้นจึงได้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	พอใจมากที่สุด
“	3.51 - 4.50	“	พอใจมาก
“	2.51 - 3.50	“	พอใจปานกลาง
“	1.51 - 2.50	“	พอใจน้อย
“	1.00 - 1.50	“	พอใจมาก

6. การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลในการรายงานโดยใช้ตาราง และการบรรยายสรุปข้อมูลในแต่ละรายการ

บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน

รายงานผลการโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์(1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นนักเรียนต่อการจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ประจำปีการศึกษา 2566 (2) เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม กับเป้าหมายของโครงการ ผลการศึกษานำเสนอในรูปของตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางสรุปความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดโครงการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ประจำปีการศึกษา 2566

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	การแปล ความ
		5	4	3	2	1		
1	การประชาสัมพันธ์/แจ้งให้ทราบล่วงหน้า	10	10	7	3	-	3.90	มาก
2	ระยะเวลาในการจัดค่าย	10	15	5	-	-	4.16	มาก
3	สถานที่ในการจัดค่าย	20	7	3	-	-	4.96	มากที่สุด
4	ระบบแสงเสียง	20	5	5	-	-	4.50	มาก
5	อาหารและเครื่องดื่ม	20	10	-	-	-	4.60	มากที่สุด
6	เนื้อหาสาระ/หัวข้อ ในการเข้าค่าย	20	6	4	-	-	4.40	มาก
7	เอกสาร/สื่อ ประกอบการเข้าค่าย	20	5	5	-	-	4.50	มาก
8	วิทยากร/ผู้บรรยาย	20	6	4	-	-	4.53	มากที่สุด
9	ความรู้ที่ได้จากการเข้าค่าย	21	3	6	-	-	4.50	มาก
10	ประโยชน์ของการเข้าค่าย	22	4	4	-	-	4.60	มากที่สุด
		183	71	33	3	-	4.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นนักเรียนต่อการจัดโครงการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนลานทรายพิทยาคม ประจำปีการศึกษา 2566 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$)

ตารางที่ 2 ข้อมูลจำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน ทั้งหมด (คน)	จำนวนนักเรียนที่เข้า ร่วมกิจกรรม		จำนวนนักเรียนที่ไม่ เข้าร่วมกิจกรรม	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 1/1	21	21	100	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 1/2	20	20	100	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 1/3	20	20	100	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 4/1	20	20	100	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 4/2	28	28	100	-	-
รวมทั้งหมด	109	109	100		-

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 จำนวน 109 คน เข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ไม่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 0 คน โดยแยกออกเป็นนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1/1 , 1/2 , 1/3 , 4/1 และ 4/2 เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นนักเรียนต่อการจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ประจำปีการศึกษา 2566 (2) เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมกับเป้าหมายของโครงการ ประชากรได้แก่ นักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 จำนวน 109 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยใช้วิธีสุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตรวจสอบค่าความถี่ของการตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อทั้งหมด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$)

สรุปผล

- 1) ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ต่อการจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$)
- 2) ผลการเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 109 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สูงกว่าเป้าหมายของโครงการ (90/100) ร้อยละ 10

อภิปรายผล

- 1) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการอบรมตามโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) โดยเฉพาะในเรื่องสถานที่ในการจัดค่าย ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามากที่สุด ($\bar{x} = 4.96$) รองลงมาคือประโยชน์ของการเข้าค่าย ($\bar{x} = 4.60$) อาหารและเครื่องดื่ม ($\bar{x} = 4.60$) วิทยากร/ผู้บรรยาย ($\bar{x} = 4.53$) ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ระบบเสียง ($\bar{x} = 4.50$) เอกสาร/สื่อประกอบการเข้าค่าย ($\bar{x} = 4.50$) ความรู้ที่ได้จากการเข้าค่าย ($\bar{x} = 4.50$) เนื้อหาสาระ/หัวข้อในการเข้าค่าย ($\bar{x} = 4.40$) ระยะเวลาในการเข้าค่าย ($\bar{x} = 4.16$) การประชาสัมพันธ์ให้ทราบล่วงหน้า ($\bar{x} = 3.90$) ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1และ4 โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่าอบรมคุณธรรมจริยธรรม สูงกว่าเป้าหมายของโครงการ (90/100) ร้อยละ 10

จากการจัดโครงการพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1และ 4 ได้เข้าร่วมโครงการจำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมาย ร้อยละ 10 ในการจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่าอบรมคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนลานทรายพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 ถือว่าบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดอบรมให้เข้าค่ายแบบนี้อีก หรือให้มีการอบรมแบบนี้อย่างสม่ำเสมอ
2. ควรจัดอบรมประมาณ 2-3 วัน
3. ควรจัดให้มีวิทยากรในการเข้าค่าย 4-5 คน
4. ควรให้คุณครูทุกคน และนักเรียนทุกระดับชั้นในโรงเรียนได้เข้ารับการอบรมในรูปแบบการเข้าค่ายแบบนี้

บรรณานุกรม

ศึกษาธิการ , กระทรวง. การประเมินความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการสอนของครูที่ระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. สานปฏิรูป 30 (กันยายน 2543 : 12)

_____ . คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา , 2542.

_____ . มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นจาก
อินเทอร์เน็ต www.onec.og.th,2543.

_____ . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด
, 2542 .

_____ . นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา , 2542.

_____ . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร

: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2545 .

_____ . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร

: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2551 .

_____ . สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต www.wikipedia.org , 2553.

ที่ปรึกษา

1. นายทศพร สมพันธ์
2. นางสาววงศ์เดือน ชินวงศ์

คณะผู้จัดทำ

ผู้อำนวยการโรงเรียนลานทรายพิทยาคม
รองผู้อำนวยการโรงเรียนลานทรายพิทยาคม

คณะกรรมการดำเนินงาน

1. นางสาววงศ์เดือน ชินวงศ์
2. นางปวีณา วรรณย์
3. นางบุญยืน สุขสำโรง
4. นางสาวปวีรศา ยิ่งยืน
5. นางวันดี นิตยวัน
6. นางสาวชุตติมา เสาทอง
7. นายสมศักดิ์ บุญปก
8. นายธนาวัฒน์ คงนาค

ประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการและเลขานุการ
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้เขียนรายงาน

นายสมศักดิ์ บุญปก

ครูชำนาญการพิเศษ

ผู้พิมพ์และจัดทำต้นฉบับ

นายสมศักดิ์ บุญปก

ครูชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก

โรงเรียนลานทรายพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศึกษาสุรินทร์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ